

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 25Co/176/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2513201733
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Spálová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2513201733.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľubica Spálová a sudcov: JUDr. Martina Valentová a JUDr. Iveta Jankovičová, v právnej veci navrhovateľa: EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom Pajštúnska 5, Bratislava, IČO: 35 724 803, zastúpeného spoločnosťou: TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 36 613 843, proti odporcovi: H. G., nar. X.X.XXXX, bytom O., V. XX/XX, o zaplatenie 4.439,43 Eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Piešťany č.k. 12C/109/2013-61 zo dňa 11.12.2014, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd návrh navrhovateľa (ktorým sa od odporcu domáhal zaplatenia sumy 4.439,43 Eur s ročným úrokom z omeškania 8% zo sumy 3.782,31 Eur od 9.12.2006 do zaplatenia a trov konania) zamietol v celom rozsahu a odporcovi náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutie súd odôvodnil právne aplikáciou ust. § 497 Obchodného zákonníka, § 2 písm. a), b), § 3 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, § 23a ods. 1 zák. č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, § 524 ods. 1, 2, § 100 ods. 1 a § 101 Občianskeho zákonníka, ako i § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. Na základe vykonaného dokazovania potom súd dospel k záveru, že návrh nie je dôvodný. Vychádzal zo zistení, že medzi právnym predchodcom navrhovateľa (Všeobecná úverová banka, a.s., Bratislava) a odporcom bola uzavretá zmluva o spotrebiteľskom úvere, ktorou sa predchodca navrhovateľa ako veriteľ zaviazal poskytnúť odporcovi ako dlžníkovi úver a odporca sa zaviazal poskytnutý úver vrátiť aj s dojednanou odplatom. Súd uzavrel, že predmetná zmluva je zmluvou spotrebiteľskou, v ktorej právny predchodca navrhovateľa vystupoval ako dodávateľ a odporca ako spotrebiteľ. V dôsledku toho je potrebné na vec aplikovať spotrebiteľské právo a na premlčaciu dobu v spotrebiteľských zmluvách Občiansky zákonník, teda trojročnú premlčaciu dobu. Ust. § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. je pritom špeciálnym ustanovením k ustanoveniu § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka a treba ho aplikovať prednostne. Súd bol teda povinný z úradnej povinnosti skúmať, či nedošlo k premlčaniu uplatneného nároku a na premlčanie prihliadať ex offo zo zákona bez toho, aby sa odporca premlčania sám dovoľával. Keďže citované ustanovenie je procesného charakteru, potom povinnosť súdu prihliadať na premlčanie je účinná odo dňa účinnosti citovaného ustanovenia s poukazom na to, že prechodné ustanovenia situáciu neupravujú inak.

Z vykonaného dokazovania mal súd za jednoznačne preukázané, že uplatňovaná pohľadávka sa stala splatnou 30.6.2006, teda v tento deň sa stali splatnými aj splátky, ktoré sa mali stať splatnými až po tomto dátume. Navrhovateľ resp. jeho právny predchodca si mohol pohľadávku uplatniť na súde už dňa

1.7.2006 a dňa 1.7.2009 uplynula všeobecná trojročná premlčacia lehota. Aj v prípade, že by sa uvedený právny vzťah spravoval štvorročnou premlčacou lehotou podľa Obchodného zákonníka, táto by uplynula 1.7.2010, pričom návrh na súd bol podaný až dňa 29.1.2013. Súd tiež poukázal na vyjadrenie odporcu pred otvorením pojednávania, ktoré by sa dalo považovať za vznesenie námietky premlčania. Potom na jeho následné vyjadrenie, ale súd posudzoval otázku premlčania z úradnej povinnosti. K vyjadreniu odporcu na pojednávaní, že žalovanú sumu chce uhradiť, súd poznamenal, že i napriek posúdeniu žalovaného nároku ako premlčaného a zamietnutia žaloby odporca má možnosť dobrovoľne uhradiť žalovanú sumu ako naturálny záväzok navrhovateľovi, nakoľko toto právo navrhovateľa nezaniklo len sa oslabilo a nemožno ho priznať navrhovateľovi súdnym rozhodnutím.

O náhrade trov konania súd rozhodol s použitím § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p. a odporcovi ako úspešnému účastníkovi náhradu trov konania nepriznal, nakoľko si návrhom priznanie náhrady trov konania neuplatnil.

Proti tomuto rozsudku v celom jeho rozsahu podal prostredníctvom svojho právneho zastúpenia odvolanie navrhovateľ, ktorým sa domáhal, aby odvolací súd rozsudok s použitím § 220 O.s.p. zmenil tak, že návrhu navrhovateľa vyhovie resp. v zmysle § 221 ods. 1 a 3 O.s.p. ho zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil náhradu trov konania v prvostupňovom i odvolacom konaní, vyčíslenú spolu sumou 203,28 Eur s DPH. Ako prvé zdôraznil, že predmetná úverová zmluva bola uzavretá dňa 24.2.2005, pričom v období do 31.12.2007 sa ust. § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka vzťahovali len na taxatívne vymenované zmluvy, medzi ktoré zmluva o úvere, ktorá je upravená v Obchodnom zákonníku, nepatrila. Preto na daný prípad súd nesprávne aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka týkajúce sa premlčacej doby, keďže bolo potrebné aplikovať Obchodný zákonník, pretože zmluva o úvere je absolútny obchodno-záväzkový vzťah, aj keď je jednou zo zmluvných strán spotrebiteľ. Následne poukázal na rozhodnutia NS SR 2MCdo/3/2011, 6MCdo/4/2012, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/132/2013, 15Co/28/2013, Krajského súdu v Trnave 9Co/138/2013. Odvolateľ tiež namietal, že súd na daný prípad nesprávne aplikoval § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa v znení, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 1.5.2014, s poukazom na čl. 1 ods. 1, čl. 125 ods. 1 písm. a), čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, Nálezy ÚS SR PL.ÚS 16/95, PL.ÚS 36/95, III.ÚS 348/06. Vyslovil názor, že aplikáciou ust. § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa dochádza k značnému narušeniu princípov právneho štátu, k porušeniu zákazu diskriminácie, k porušeniu ochrany pred svojvoľným zásahom štátnej moci, k narušeniu práva na majetok a ochranu vlastníckeho práva, k narušeniu práva na prístup k nezávislému a nestrannému súdu a k porušeniu zásady rovnosti účastníkov súdneho konania s poukazom na príslušné ustanovenia Ústavy a Listiny základných práv a slobôd. Právna úprava platná v SR do 30.4.2014 umožňovala spotrebiteľom brániť sa proti pohľadávke uplatnenej po uplynutí premlčacej lehoty vznesením námietky premlčania. Za účelom zvýšenia ochrany spotrebiteľa prijala NR SR § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa, v ktorom prikázala orgánom rozhodujúcim o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy ex offo prihliadať okrem iného i na premlčanie uplatneného nároku aplikáciou ust. § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa na prebiehajúce súdne konanie bez ohľadu na to, za akého právneho vzťahu došlo k nadobudnutiu pohľadávok veriteľom, za akého právneho vzťahu došlo k podaniu návrhu na začatie konania. Podľa odvolateľa došlo k zotretiu princípu právnej istoty ako jedného zo znakov právneho štátu, ktorého súčasťou je aj požiadavka predvídateľnosti konania orgánov verejnej moci a k závažnému zásahu do majetkových práv veriteľa s poukazom i na to, že navrhovateľ si v konaní uplatnil nárok návrhom doručeným súdu dňa 29.1.2013, pričom ust. § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa nadobudlo účinnosť až dňa 1.5.2014, navrhovateľ nemôže súhlasiť s rozhodnutím súdu a právnym posúdením veci. Ďalej navrhovateľ zdôraznil, že odporca na pojednávaní uviedol, že žalovanú sumu uznáva a chce ju uhradiť, nakoľko chce mať od všetkého pokoj a neťahat sa po súdoch, pričom požiadal o možnosť splácania žalovanej sumy. S poukazom na § 153a ods. 1 O.s.p. a judikát R25/1993 vyslovil názor, že súd mal v danom prípade postupovať v súlade s § 153a ods. 1 O.s.p. a vo veci rozhodnúť rozsudkom pre uznanie. Z citovaného ustanovenia pritom súdu nevyplýva možnosť, ale povinnosť rozhodnúť rozsudkom pre uznanie vždy vtedy, keď odporca pred súdom uzná nárok, ktorý je predmetom konania.

Odporca odvolací návrh nepodal, k doručenému odvolaniu navrhovateľa sa písomne nevyjadril.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom

predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. d) a f) O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu (§ 156 ods. 3 v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p.) a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň ako sa vyvesil na úradnej tabuli (§ 21 ods. 2 vyhl. č. 543/2005 Z.z.) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nie je možné priznať úspech, keďže napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je vo výroku vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie v zmysle § 219 O.s.p.

Predmetom prieskumu odvolacieho súdu, vymedzeným uplatnenou odvolacou argumentáciou navrhovateľa bolo posúdiť, či súd dospel k správne právnemu záveru, že bolo jeho povinnosťou ex offo vysporiadať sa s otázkou premlčania uplatňovaných nárokov a zároveň, či žalobou uplatnený nárok je za aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka premlčaný, čo bolo dôvodom pre zamietnutie žaloby.

S poukazom na doterajší priebeh konania odvolací súd vychádzal z premisy, že nebolo sporným, že zmluvný vzťah, ktorý vznikol medzi odporkyňou ako spotrebiteľkou a právnym predchodcom navrhovateľa ako dodávateľom, na základe zmluvy o splátkovom úvere zo dňa 24.2.2005, je vzťahom spotrebiteľským, v dôsledku čoho bolo naň nevyhnutné aplikovať všetky normy slúžiace na ochranu spotrebiteľa, ako ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka i zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy.

Ako na to správne poukazoval odvolateľ, Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. definoval spotrebiteľské zmluvy v ust. § 52 rozdielne v období od 1.4.2004 do 31.12.2007 a rozdielne v období od 1.1.2008. § 52 Občianskeho zákonníka v znení v období od 1.4.2004 do 31.12.2007, teda v čase uzavretia zmluvy zakotvoval, že spotrebiteľskými zmluvami sú kúpna zmluva, zmluva o dielo alebo iné odplatné zmluvy upravené v 8. časti tohto zákona a zmluva podľa § 55, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy.

S účinnosťou od 1.1.2008 Občiansky zákonník v § 52 ods. 1 spotrebiteľskú zmluvu už definuje ako každú zmluvu bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Dodávateľom podľa ods. 3 cit. ust. je pritom osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľom podľa ods. 4 cit. ust. je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Slovenský právny poriadok upravoval postavenie a ochranu spotrebiteľa najskôr v zák. č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, ktorý bol účinný v období od 31.12.1992 do 30.6.2007. Podľa jeho § 2 ods. 1 na účely tohto zákona sa rozumie: a) spotrebiteľom fyzická osoba, ktorá nakupuje výrobky alebo používa služby pre priamu osobnú spotrebu fyzických osôb, najmä pre seba a pre príslušníkov svojej domácnosti, b) predávajúcim podnikateľ, ktorý spotrebiteľovi predáva výrobky alebo poskytuje služby. Jeho ust. § 23a účinné v období od 1.1.2000 do 24.11.2004 (v čase uzavretia zmluvy) zakotvilo tzv. typovú zmluvu, ktorou sa podľa citovaného zákona rozumie zmluva, ktorá sa má uzavrieť vo viacerých prípadoch ak je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia typová zmluva nesmie obsahovať a) neprimerané podmienky, ktoré na škodu spotrebiteľa zakladajú nápadný nepomer medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, najmä 1. podmienky, ktoré viažu predaj výrobku na poskytnutie služby na odobratie iného výrobku alebo na prevzatie inej služby, 2. podmienky, ktorými sa podmieňuje predaj výrobku alebo poskytnutie služby s požiadavkou, aby spotrebiteľ zabezpečil pre predávajúceho ďalšieho spotrebiteľa, ktorý s ním uzavrie rovnakú alebo podobnú zmluvu; b) podmienky, ktoré sú v rozpore s dobrými mravmi.

S účinnosťou od 25.11.2004 (do 30.06.2007) citovaný zákon v § 23a definoval už spotrebiteľské zmluvy ako zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje.

Podľa znenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka v období od 1.4.2004 do 31.12.2007, teda v čase uzavretia predmetnej zmluvy o úvere účastníkmi, zmluva o úvere, ktorá je upravená v Obchodnom zákonníku, pod definíciu spotrebiteľskej zmluvy podľa § 52 Občianskeho zákonníka nespádala. Je ale nesporné, že predmetná zmluva je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle cit. § 23a v spojení s § 2 ods. 1 zák. č. 634/1992 Zb. v znení od 24.11.2004, keďže ide o zmluvu zmluva, ktorá sa má uzavrieť vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvnil. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia pritom typová zmluva nesmie obsahovať neprimerané podmienky, ktoré na škodu spotrebiteľa zakladajú nápadný nepomer medzi právami a povinnosťami zmluvných strán. Zmluva uzavretá medzi účastníkmi je teda v zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky spotrebiteľskou zmluvou.

Keďže z ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť, že 5. hlava Občianskeho zákonníka sa vzťahuje len a výlučne na tie spotrebiteľské zmluvy ako sú definované v § 52 ods. 1, odvolací súd je toho názoru, že všeobecné ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách podľa § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka je nevyhnutné aplikovať i na spotrebiteľské zmluvy ako sú definované v Zákone o ochrane spotrebiteľa č. 634/1992 Zb., teda i na predmetnú zmluvu o úvere.

Keďže právny predchodca oprávneného bola osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení zmluvy konala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti, vystupoval v pozícii dodávateľa v zmysle § 52 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy a je i veriteľom v zmysle § 3 ods. 1 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy. Vzhľadom na to, že povinná pri uzatváraní a plnení predmetnej zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a nemohla individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy, je potrebné ju považovať za spotrebiteľa v zmysle § 52 Občianskeho zákonníka a zároveň je spotrebiteľom v zmysle § 3 ods. 2 zák. č. 258/2001 Z.z. Vzhľadom na to, že predmetnou zmluvou o úvere sa zaviazal poskytnúť právny predchodca oprávneného ako dodávateľ povinnej ako spotrebiteľovi dočasné peňažné prostriedky vo forme úveru a povinný ako spotrebiteľ sa zaviazal poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a uhradiť celkové náklady spojené so spotrebiteľským úverom, zmluva uzavretá medzi účastníkmi spĺňa základné náležitosti spotrebiteľského úveru v zmysle § 2 písm. a) a b) zák. č. 258/2001 Z.z. Keďže zároveň nebolo preukázané, že by zmluva uzavretá medzi účastníkmi bola niektorou zo zmlúv vymenovaných v § 1 ods. 2 zák. č. 258/2001 Z.z., nie je vylúčená spod jurisdikcie tohto zákona.

Z uvedeného potom vyplýva, že právny vzťah medzi účastníkmi založený predmetnou zmluvou o úvere je nevyhnutné posudzovať podľa zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy. A to bez ohľadu na to, že zmluva o úvere je tzv. absolútny obchod (§ 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka). S poukazom na vyššie uvedené, vychádzajúc zo zásady *lex specialis derogat lex generalis*, podľa ktorej špeciálna právna úprava, ktorou v danom prípade je zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, ako i ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, má prednosť pred všeobecnou, ktorou je Obchodný zákonník, je nevyhnutné predmetný právny vzťah medzi účastníkmi posudzovať podľa citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka, zák. č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa a zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch.

Po vyššie uvedenom závere o aplikovateľnosti ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka na daný záväzkovo právny vzťah bolo potom potrebné uzavrieť, či sa naň vzťahujú i ust. § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka, z ktorých vyplýva trojročná premlčacia lehota alebo ust. § 387 a nasl. Obchodného zákonníka, z ktorých plynie štvorročná premlčacia lehota.

Z ust. § 54 ods. 1 vety prvej Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy platilo, že zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa.

Z textu citovaného ustanovenia nepochybné vyplýva, že od Občianskeho zákonníka sa nemožno odchýliť v neprospech spotrebiteľa iba v zmluvných dojednaniach podľa spotrebiteľskej zmluvy. Toto ustanovenie teda nedopadá na to, čo je výslovne upravené zákonom a nie obsahom spotrebiteľskej zmluvy. Ustanovenie reguluje iba to, čo je zmluvne dojednané a nijakým spôsobom nevylučuje zákonnú úpravu. V danom prípade úprava premlčania záväzkov vyplývajúcich z predmetnej spotrebiteľskej

úverovej zmluvy nebola dojednaná zmluvnými stranami v zmluve, ale je upravená priamo v zákone. Aplikáciou premlčania preto citované ustanovenie nijakým spôsobom nereguluje.

Žiada sa dodať, že v čase uzavretia predmetnej zmluvy Občiansky zákonník ani neobsahoval aktuálne znenie ust. § 52 ods. 2, doplnené až dodatočne, podľa ktorého ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom.

Odhliadnuc od toho, úprava premlčania v Občianskom zákonníku nie je ustanovením o spotrebiteľských zmluvách, ani neslúži na ochranu spotrebiteľa. K rovnakému záveru dospeli i NS ČR vo veci sp. zn. 32Cdo 3337/2010 pri obdobnej právnej úprave, keď uviedol, že úprava premlčania obsiahnutá v Občianskom zákonníku v § 101 a nasl. nepatrí medzi ustanovenia smerujúce k ochrane spotrebiteľa. Odlišne stanovená dĺžka premlčacej doby v Občianskom a v Obchodnom zákonníku je iba výsledkom rôznych legislatívnych procesov, z ktorých však žiadny nesmeruje k ochrane slabšej strany - spotrebiteľa. Premlčanie pôsobí voči obojstranným rovnako, z komplexnej úpravy premlčania v každom z týchto zákonov nemožno považovať len niektorú z nich za výhodnejšiu pre spotrebiteľa. Kratšia všeobecná premlčacia lehota podľa § 101 Občianskeho zákonníka oproti dlhšej premlčacej lehote v Obchodnom zákonníku podľa § 397 by mohla byť výhodou len v prípade, že spotrebiteľ je v postavení dlžníka. Keby bol v postavení veriteľa, potom by už kratšia premlčacia lehota výhodou nebola. Výklad (v SR § 52 ods. 1 veta prvá OZ), ktorý by rozlišoval, či spotrebiteľ je v pozícii nositeľa práva, či v pozícii osoby majúcej povinnosť a podľa toho umožňoval použitie príslušného ustanovenia o premlčaní podľa Občianskeho alebo Obchodného zákonníka podľa konkrétnej situácie je neprijateľný. V zmysle čl. 3 Smernice za ustanovenia smerujúce k ochrane spotrebiteľa je treba považovať také, ktoré chránia slabšiu stranu oproti silnejšej, t.j. že upravuje vzťah dvoch subjektov vo výrazne nerovnovážnom postavení. Ak by úmyslom zákonodarcu bolo uprednostniť aplikáciu všetkých pre nepodnikateľa výhodnejších úprav, iste by nepoužil formuláciu príkladným výpočtom, ale všeobecnú formuláciu.

V danom prípade bolo nevyhnutné posúdiť, akého charakteru je predmetná spotrebiteľská zmluva. Z obsahu spisu pritom nesporne vyplýva, že predmetná zmluva o úvere bola uzatvorená s veriteľom, ktorý je peňažným ústavom - bankou, a splňa všetky náležitosti zmluvy o úvere v zmysle § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. V dôsledku toho záväzkový vzťah medzi zmluvnými stranami je v zmysle § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka tzv. absolútnym obchodom, následkom čoho sa spravuje, bez ohľadu na povahu účastníkov, Obchodným zákonníkom. Obchodný zákonník vystupuje v tomto vzťahu ako lex generalis, pričom samozrejme s poukazom na už vyššie uvedené prednosť v tomto spotrebiteľskom úverovom vzťahu budú mať tie zákonné ustanovenia lex specialis, ktoré upravujú výslovne spotrebiteľské vzťahy. Z ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ani z ustanovení Zákona o spotrebiteľských úveroch, ani Zákona o ochrane spotrebiteľa nevyplýva, že by regulovali otázku premlčania v spotrebiteľských vzťahoch. Vzhľadom na to je potom nevyhnutné aplikovať všeobecnú úpravu premlčania. Otázkou je, či v danom prípade podľa Občianskeho alebo podľa Obchodného zákonníka. Keďže v danom prípade ide o obchodnoprávny vzťah, na premlčanie bude potrebné aplikovať všeobecnú úpravu podľa Obchodného zákonníka. Odvolaciemu súdu nie je známa žiadna norma, ktorá by v rozhodnom období umožňovala odklon od tohto záveru a aplikáciu ust. § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka o premlčaní na obchodnozväzkový vzťah, hoci vznikol na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

Odvolací súd má vedomosť, že s účinnosťou od 1.4.2015 bolo ust. § 52 ods. 2 Obč. zák. doplnené o tretiu vetu podľa ktorej: Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Odvolaciemu súdu je tiež v tejto súvislosti známe rozhodnutie NS SR 3 M Cdo 12/2014 zo dňa 21.4.2015 podľa ktorého súd vo veci spotrebiteľskej zmluvy, ktorá mala byť uzavretá pred účinnosťou citovaného ustanovenia, by mal toto ustanovenie zohľadniť. Najvyšší súd sa ale citovaný záver vo svojom rozhodnutí hlbšie nevyargumentoval a odvolací súd sa s ním s poukazom na nižšie uvedené nemôže stotožniť.

V právnom poriadku Slovenskej republiky platí všeobecný zákaz spätného pôsobenia právnych predpisov, resp. ich ustanovení, ktorý sa odvodzuje z čl. 1 Ústavy SR, podľa ktorého je Slovenská republika právnym štátom. K imanentným znakom právneho štátu neodmysliteľne patrí aj požiadavka - princíp právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, súčasťou ktorého je i zákaz spätného (retroaktívneho) pôsobenia právnych predpisov, resp. ich ustanovení.

V ústavnom poriadku Slovenskej republiky platí zásada podľa ktorej ten, kto konal, resp. postupoval na základe dôvery v platný a účinný právny predpis nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný spätným pôsobením právneho predpisu alebo niektorého jeho ustanovenia. V podmienkach demokratického štátu, kde vládnu zákony platí zásada, že právny predpis, resp. jeho ustanovenia pôsobia iba do budúcnosti, a nie do minulosti. V prípade ich spätného pôsobenia by sa vážne narušila požiadavka na ich bezrozpornosť, na všeobecnú prístupnosť (poznateľnosť), čím by nevyhnutne dochádzalo k situácii, že ten, kto postupuje podľa práva by nemal žiadnu možnosť zoznámiť sa s obsahom budúcej právnej normy, ktorá by napríklad jeho konanie podľa platného práva v minulosti vyhlásila za protiprávne, resp. za právne neúčinné. To by znamenalo, že jednotlivé subjekty práva by nemali istotu, či ich konanie podľa platného a účinného práva v dobe, keď k nemu došlo nebude neskoršie (po prijatí nového právneho predpisu) a ex tunc posudzované ako protiprávne alebo právne neúčinné. S vylúčením ochrany nimi riadne nadobudnutých práv v minulosti (v súlade s platnou a účinnou právnou úpravou). Uplatňuje sa tak zásada, že ten, kto konal, resp. postupoval na základe dôvery v platný a účinný právny predpis (jeho ustanovenia), nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný (nález ÚS SR sp. zn. PL.ÚS 36/95).

Ústavný súd tiež opakovane vyslovil, že zákonodarca môže výnimočne uplatniť retroaktívne ustanovenie na úpravu nových (existujúcich) právnych stavov, pričom v takom prípade musí preukázať závažné dôvody všeobecného záujmu, ktoré si môžu vyžiadať alebo odôvodniť prelomenie zásady zákazu spätnej pôsobnosti v prospech slobodnej tvorby právnej úpravy zo strany zákonodarcu, tzn. že nepravú retroaktivitu nepovažuje za štandardný vstup do existujúcich právnych vzťahov (napríklad PL.ÚS 25/05, PL.ÚS 3/00). Určitú retroaktivitu pripustil aj Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí Mellacher v. Austria, kde uviedol, že: „Legislatívne musí byť daná možnosť, aby sa prijali opatrenia, ktorými sa zasiahne do ďalšieho vykonávania predtým uzavretých zmlúv, aby sa dosiahol požadovaný cieľ“.

Vzhľadom na vyššie uvedené pri časovej pôsobnosti hmotnoprávných noriem všeobecne platí, že pokiaľ zákonodarca nestanoví osobitný právny režim intertemporality platí všeobecný pojmový znak právnych noriem, že regulujú právne vzťahy odo dňa svojej účinnosti do budúcnosti a nie spätne do minulosti. Väčšinou zákonodarca v závere právnej normy zakotvuje intertemporálne ustanovenie, v ktorom zakotvuje tzv. nepravú retroaktivitu, teda pravidlo, že pôvodná právna úprava sa použije na posúdenie otázky vzniku, platnosti a nárokov z právnych vzťahov vzniknutých pred nadobudnutím účinnosti novej právnej úpravy, ako je zakotvené i v § 854 Občianskeho zákonníka. Ak takéto pravidlo legislatívne vyjadrené nie je, musí súd túto medzeru v zákone preklenúť tak, že aplikuje všeobecne uznávané pravidlo o nepravnej retroaktivite (nie o pravej retroaktivite). Ak zákonodarca intertemporálne pravidlo nestanovil, musí sa pravidlo o zachovaní účinkov neúčinnnej právnej úpravy odvodiť od ústavných princípov legitímnych očakávaní, dôvery subjektov v právo, či z princípu ochrany nadobudnutých práv (viď čl. doc. JUDr. Mareka Štefčeka, PhD. „Zákon a sudcovia“; k výkladu ust. § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa, zverejnený v Justičnej revue). V danom prípade vo vzťahu k novelizovanému zneniu § 52 ods. 2 vety tretej Občianskeho zákonníka zákonom č. 102/2014 Z.z., ktorý intertemporálne ust. k § 52 ods. 2 OZ neobsahuje, potom zrejme za použitia analógie v zmysle § 853 Občianskeho zákonníka podľa § 854 Občianskeho zákonníka.

Z ust. § 854 Občianskeho zákonníka vyplýva základná intertemporálna zásada súkromného práva v zmysle ktorej sa novou právnou úpravou spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred účinnosťou tejto úpravy, no vznik právnych vzťahov a nároky z nich vzniknuté sa posudzujú podľa právnych predpisov platných v čase ich vzniku.

V zmysle vyššie uvedených všeobecne prijímaných právnych názorov by teda malo platiť, že na zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré vznikli pred 1. aprílom 2015 sa zákon č. 102/2014 Z.z. v novelizovanom § 52 ods. 2 OZ vzťahuje, ako uzavrel NS SR v cit. rozhodnutí, avšak vznik zmlúv o spotrebiteľskom úvere a nároky z nich vzniknuté pred účinnosťou tohto ust. zák. č. 102/2014 Z.z. (pred 1. aprílom 2015 - čl. IV. zák. č. 151/2014 Z.z.) treba posudzovať podľa doterajších predpisov (nepravá retroaktivita).

Pri nepravnej retroaktivite právna norma nezasahuje do minulosti, príslušné práva a povinnosti, ktoré subjekty nadobudli na základe konkrétnych právnych skutočností, zostávajú týmto subjektom priznané, avšak môže dôjsť k ich zmene novou právnou úpravou. Ide o stav, v ktorom nová právna úprava nevytvára žiadne právne účinky smerujúce pred deň nadobudnutia účinnosti, avšak kvalifikuje tie právne úkony, ku ktorým došlo ešte pred nadobudnutím jej účinnosti, v dôsledku čoho môže dôjsť k zmene alebo

zrušení tých právnych účinkov, ktoré boli predtým späté s ich uzavretím (nález ÚS SR PL.ÚS 38/99). O nepravú retroaktivitu ide aj v prípade, ak zákon uzná skutkové podstaty alebo právne skutočnosti, ktoré vznikli počas účinnosti skoršieho zákona, súčasne však prináša určité zmeny právnych následkov, ktoré s nimi súvisia, pokiaľ tieto právne následky v čase nadobudnutia účinnosti tohto nového zákona ešte nenastali (nález ÚS SR PL.ÚS 3/00). To znamená, že podľa skoršej právnej normy sa bude určovať vznik a platnosť právnych úkonov, právneho správania a právnych skutočností a podľa normy účinnej v dobe keď sa o týchto vzťahoch rozhoduje, sa bude určovať obsah právnych vzťahov (Gerloch A. Teorie práva). Nepravá retroaktivita, teda spätným pôsobením nie je, avšak určitým spôsobom pre budúcnosť ex nunc modifikuje právne vzťahy už založené. Za nepravú retroaktivitu sa pokladá také konanie zákonodarcu, pri ktorom v novom právnom predpise uzná právne skutočnosti, ktoré vznikli počas platnosti skoršieho zákona, no zároveň prinesie určité zmeny práv (alebo povinností), ktoré vznikli na základe týchto právnych skutočností alebo na ich základe zavedie aj nové práva a povinnosti... Nepravá retroaktivita teda nepripúšťa, aby neskoršia norma neuznala právne skutočnosti, na základe došlo k vzniku určitých právnych vzťahov podľa predchádzajúcej normy, no jednoznačne pripúšťa zmeny tých právnych vzťahov, ktoré vznikli na základe skôr prijatej právnej normy (NS SR sp. zn. 5Szd/1/2010).

Premlčanie práva podľa právnej teórie je kvalifikované uplynutie času s právnymi následkami, je to právna skutočnosť.

S poukazom na vyššie uvedené na danú vec, vzhľadom na vznik právneho vzťahu medzi účastníkmi ku dňu 12.11.2004 nie je možné aplikovať cit. ust. § 52 ods. 2 veta tretia Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.4.2015.

Na základe vyššie uvedeného je teda nevyhnutné uzavrieť, že premlčanie sa aj v spotrebiteľských zmluvách majúcich formu absolútneho obchodu (tu zmluva o úvere) uzavretých pred 1.4.2015 spravuje výlučne Obchodným zákonníkom, pričom podľa § 397 Obchodného zákonníka, ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky. K obdobným záverom pritom dospel i NS SR vo veci sp. zn. 6M Cdo 4/2012 i 2M Cdo 3/2011. S poukazom na vyššie uvedené sa potom odvolací súd nemohol stotožniť so závermi súdu prvého stupňa, ktorý na premlčanie v danej veci aplikoval Občiansky zákonník a musel dať za pravdu odvolateľovi.

Odhliadnuc od vyššie uvedenej argumentácie je potrebné zdôrazniť, že žalobou uplatnený nárok navrhovateľa bol v danom prípade s poukazom na počiatok premlčacej lehoty ako ju ustálil prvostupňový súd a odvolaním nespochybnil navrhovateľ premlčaný rovnako v trojročnej premlčacej lehote podľa Občianskeho zákonníka, ako i v štvorročnej premlčacej lehote podľa obchodného zákonníka.

Nebolo ale možné dať za pravdu námietke odvolateľa, že prvostupňový súd nesprávne na vec aplikoval § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa, v dôsledku čoho potom nezákonne ex offa skúmal otázku premlčania uplatneného nároku s tým, že ustanovenie nadobudlo účinnosť až po začatí tohto konania 1.5.2014. Tým nastolil otázku, či ust. § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa... zavedené novelou zákonom č. 102/2014 Z.z. je možné aplikovať i na právne vzťahy, ktoré vznikli pred jeho účinnosťou, teda pred dňom 1.5.2014, pričom dospel k rovnakému záveru ako súd prvostupňový, že áno.

Zodpovedanie tejto otázky súvisí s časovou pôsobnosťou právnych noriem. Rozdiel medzi časovou pôsobnosťou hmotnoprávnych a procesných noriem pritom nie je zásadný, pravidlom je, že právna norma reguluje spoločenské vzťahy dopredu a nie spätne. V danom prípade ust. § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa normuje procesnú činnosť orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy (teda aj súdu), má teda charakter procesnoprávny a to bez ohľadu na to, že je obsiahnuté v hmotnoprávnom predpise. Keďže zároveň táto norma neobsahuje žiadne intertemporálne ustanovenia o časovej pôsobnosti novely, ktorá ho zaviedla, musí platiť pravidlo okamžitej aplikability tohto ustanovenia. Ak teda platí, že právna norma § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa má procesný charakter a zákonodarca nestanovil osobitný právny režim intertemporality, má súd prihliadať na premlčanie ex officio vo všetkých aj pred nadobudnutím účinnosti tohto ustanovenia začatých konaniach podliehajúcich pod hypotézu tejto právnej normy. Vzhľadom na to prvostupňový súd, ktorý vo veci preskúmaným rozsudkom rozhodol po účinnosti novelizovaného znenia § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa (ktorý nadobudol účinnosť dňom 1.5.2014) správne ex offa citované ustanovenie zohľadnil a v konaní aplikoval.

Z dokazovania vykonaného prvostupňovým súdom vyplýva, že žalovaná pohľadávka bola veriteľom zosplatnená 30.06.2006, nasledujúci deň mohlo byť právo uplatnené na súde (§ 391 ods. 1 Obch. zák.), teda 1.7.2006 začala plynúť štvorročná premlčacia lehota (§ 397 Obch. zák.), ktorá uplynula 1.7.2010. Keďže žaloba na súd bola podaná 29.1.2013, stalo sa tak po uplynutí premlčacej lehoty, na čo musel súd prihliadnuť s poukazom na už uvedené ex offa a premlčanú pohľadávku nemohol žalobcovi priznať, žalobu preto musel zamietnuť.

K námietke odvolateľa, že súd na základe uznávacieho prejavu odporcu bol povinný postupovať podľa § 153a ods. 1 O.s.p. a rozhodnúť vo veci rozsudkom pre uznanie nároku odvolací súd uvádza nasledovné:

Je pravdou, že na pojednávaní prvostupňového súdu dňa 11.12.2014 odporca uviedol: „Čo sa týka žalovanej sumy a nároku uplatneného týmto návrhom ja uznávam v plnom rozsahu nárok uplatnený touto žalobou, žalovaná suma 4.439,43 Eur zodpovedá môjmu dlhu z titulu uzatvorenej zmluvy o úvere - flexipôžičky so spoločnosťou V., žalovanú sumu chcem uhradiť, chcem mať od všetkého pokoj a neťahat sa po súdoch. Chcem však požiadať o možnosť splácania žalovanej sumy v mesačných splátkach po 125,- Eur...“.

V zmysle § 153a ods. 1 O.s.p. ak počas konania žalovaný uzná pred súdom nárok uplatnený žalobou alebo jeho základ, alebo ak sa žalobca vzdá pre súdom svojho nároku, súd rozhodne rozsudkom na základe uznania alebo vzdania sa nároku.

V citovanej výpovedi odporcu pred prvostupňovým súdom je obsiahnutý prejav odporcu, ktorým v celom rozsahu uznáva žalobou uplatnenú pohľadávku navrhovateľa a to čo do dôvodu, tak aj do výšky, jeho prejav má náležitosti uznania nároku v zmysle cit. § 153a ods. 1 O.s.p. Je tiež pravdou, že citované ustanovenie tak, ako je formulované, neposkytuje súdu iba možnosť pri splnení zákonných podmienok rozhodnúť rozsudkom pre uznanie, ale takýto postup súdu formuluje ako povinnosť.

Na druhej strane ale stojí ust. § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. (podľa vyššie uvedenej argumentácie vzťahujúce sa i na predmetné konanie), ktoré predstavuje imperatív súdu za splnenia zákonných podmienok z úradnej povinnosti ex offa prihliadať na prípadné premlčanie nároku voči spotrebiteľovi. Odvolací súd je toho názoru, že konflikt týchto dvoch právnych noriem, z ktorých jedna je špeciálnou normou na ochranu spotrebiteľa, je nevyhnutné vyriešiť tak, že prednosť bude mať norma na ochranu spotrebiteľa, teda ust. § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa. Prvostupňový súd preto v preskúmanom konaní správne uprednostnil postup podľa § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pred aplikáciou ust. § 153a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Uvedené má za následok v danom prípade neaplikovateľnosť § 153a ods. 1 O.s.p. pri aplikácii kolidujúceho § 5a Zákona o ochrane spotrebiteľa.

S poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu, po vyčerpaní relevantných odvolacích, dôvodov potom odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vo výroku vecne správny včítane správneho odvolacími dôvodmi osobitne nenapadnutého výroku o náhrade trov konania s použitím § 219 O.s.p. potvrdil.

V odvolacom konaní opätovne fakticky plne úspešnému odporcovi vzniklo podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. právo na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému navrhovateľovi. Keďže, ale odporca si náhradu trov konania návrhom v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p. neuplatnil (v odvolacom konaní mu podľa obsahu spisu ani trovy nevznikli), odvolací súd odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je možné podať odvolanie.